

İmâm-ı Rabbânî ve Bedüzzamân

İmâm-ı Rabbânî, Hindistanlı büyük bir âlim olup, Hicrî ikinci bin yılının başında gelen Müceddid-i Elf-i Sani ünvânına sahip bir müceddiddir.

İnanç ve fikir açısından büyük karmaşaların yaşandığı bir dönemde Hicrî 971'de (1563) Hindistan'ın Serhend kasabasında doğmuştur. Asıl adı Ahmet olan İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin soyu Hz. Ömer'e (ra) dayandığından Fârukî, memleketinden dolayı Sirhindî lâkaplarıyla bilinmektedir. İmâm-ı Rabbânî döneminde zararlı düşünce ve fikirlere karşı mücadele tarîkat yoluyla verildiğinden onun mücadele metodu da tarîkat yoluyla olmuştur. Hayatı boyunca tekke ve medrese ehlini birleştirmek için büyük gayret sarf etmiştir. Tarîkatları ve özellikle de Nakşî tarîkatını, îmân hakikatlerinin anlaşılmasına vasita yapmak suretiyle gerçek kimliğine büründürmüştür.

Eski zamanda büyük zatlar tarafından rivâyet edilen, "Mütakelliminden ve ilm-i kelâm ulemasından birisi gelecek, bütün îmân ve İslâm hakikatlerini aklı ikna edecek bir tarzda ayan-beyan ispat edecek" sırrını kendisiyle gerçekleşmesini istediğini ifade etmiştir. Risâle-i Nur'un Şuâlar kitabının Yedinci Şuâ'sında bu noktaya şöyle işaret edilmiştir." Sonra, o seyyah-ı âlem asırlarda gezerken, Müceddid-i elf-i Sâni İmâm-ı Rabbânî Ahmed-i Fârukî'nin medresesine rast geldi, girdi, onu dinledi.

O İmâm, ders verirken diyordu: "Bütün tarîkatlerin en mühim neticesi hakâik-ı îmâniyenin inkişafıdır ve bir tek mesele-i îmâniyenin vuzuh ile inkişâfı, bin kerâmâta ve ezvaka müreccahtır." Hem diyordu: "Eski zamanda, büyük zatlar demişler ki, 'Mütakelliminden ve ilm-i kelâm ulemasından birisi gelecek, bütün hakaik-ı imaniye ve İslâmiyeyi delâil-i aklıye ile kemal-i vuzuhla ispat edecek.' Ben istiyorum ki, ben o olsam, belki o adamım."1 Ancak Bedüzzaman derki; "Zaman ispat etti ki, o adam, adam değil, Risâle-i Nur'dur. Belki, ehl-i keşif, Risâle-i Nur'u ehemmiyetsiz olan tercümanı ve nâşiri suretinde keşiflerinde müşâhede etmişler, "bir adam" demişler."2

Bu sır içindir ki İmâm-ı Rabbânî, özellikle hayatının son zamanlarında bütün gayretini doğrudan doğruya îmân hakikatlerinin neşri üzerine yoğunlaştırmıştır. Bedüzzaman Hazretleri de "Madem hakikat böyledir; ben tahmin ediyorum ki, eğer Şeyh Abdülkadir-i Geylânî (ra) ve Şah-ı Nakşibend (ra) ve İmâm-ı Rabbânî (ra) gibi zatlar bu zamanda olsaydılar, bütün himmetlerini hakâik-ı îmâniyenin ve akâid-i İslâmiyenin takviyesine sarf edeceklerdi."3 der. Mustafa Sungur Ağabey anlatıyor: Üstâd buyurdu ki: "İmâm-ı Rabbânî ahir hayatında bu Risâle-i Nur mesleğine girmişti. Fakat onun zamanında bu inkişâf olmadı. Yalnız ona münhasır kalmıştır." İmâm-ı Rabbânî kendisine münhasır kalan bu mesleğin hakikatini kendisi şöyle ifade etmiştir: "Hakaik-ı îmâniyeden bir meselenin inkişâfını, binler ezvak ve mevâcid ve kerâmâta tercih ederim."4 Üstâd Bedüzzamân Hazretleri de Beşinci Mektubun satırları arasında doğrudan doğruya hakâik-ı îmâniyeye hizmet noktasında "İmâm-ı Rabbânî de (ra) âhir zamanında ona sülûk etmiştir."5 diye O'nun (ra) "hakâik-ı îmâniye ve İslâmiyeyi delâil-i aklıye ile kemâl-i vuzûhla ispat edecek" bir adam olmaya çalıştığını, hem de

ömrünün âhir zamanında o mesleğe sülûk ettiğini beyan etmiştir.

Yüzbaşı Refet Barutçu Ağabey anlatıyor: “İsparta’nın Barla nahiyesinde bulunduğu bir zamanda bir arkadaşım ile ziyârete gitmiştim. Bir müddet görüştüğümüzden sonra Üstâdımıza şu suali sordum: ‘Efendim Risâle-i Nur’un bir nüshasında Nakşî Üstâdım İmâm-ı Rabbânî ve Kâdirî Üstâdım Şeyh Abdülkâdir-i Geylânî diyorsunuz. Diğer bir nüshasında Üstâdım Kur’ân’dır, başka üstâdım yoktur, buyuruyorsunuz. Hangisinin doğru olduğunu öğrenmek istiyorum’ dedim. Ve şu cevabı aldım: ‘İmâm-ı Rabbânî ile Şeyh Abdülkâdir-i Geylânî Eski Saîd’i Yeni Saîd’e çeviren Üstâdlardır. Bugün Kur’ân-ı Hakîmin huzurunda ders arkadaşlarımdır’ dedi ve meseleyi tamâmen anladım. Üstâdımızın bu büyük makâmının anlaşılması dolayısıyla, sonsuz bir zevk-i mânevî ile elini öperek yanından ayrıldım.”⁶

Sıddık Alp Hızıroğlu anlatıyor: “Bir sohbet hocalara hitaben, ‘siz beni anlamıyorsunuz, eğer Mevlânâ Halid-i Bağdadî ve İmâm-ı Rabbânî gibi zatlar olsaydı Saîd’in kim olduğunu anlardı’ demişti.”⁷

Ali Balaban anlatıyor: Üstâd Bedüzzamân Lem’alar’daki “İhtiyarlar Risâlesi”nin “Onuncu Rica”sında “Sarıyer’de kendime bir halvethane buldum” diyerek, İstanbul Boğaziçi’ndeki Sarıyer menziline söylemektedir.

Bu gizli ibadet yeri olan Halvethane’den “Yirmi Altıncı İhtiyarlar Lem’ası” şöyle bahsetmektedir: “Halvet ve uzlet, bana sohbet ve muâşeretten daha ziyade hoş geldi. Ben de Boğaz tarafındaki Sarıyer’de bir halvethane kendime buldum. Gavs-ı Azam (ra) Fütûhü’l-Gayb’iyle, bana bir Üstâd ve tabib ve mürşid olduğu gibi, İmâm-ı Rabbânî de (ra) Mektubat’ıyla, bir enîs, bir müşfik, bir hoca hükmüne geçti.

O vakit ihtiyarlığa girdiğimden ve medeniyetin ezvakından çekildiğimden ve hayât-ı içtimâiyeden sıyrıldığımdan pek çok memnun oldum. Allah’a şükrettim.”⁸ Bu noktaya Bedüzzamân Hazretleri de “İmâm-ı Rabbânî’nin Mektubat kitabını 9 gördüm, elime aldım. Halis bir tefeül ederek açtım.”¹⁰ der. Bu tefeülde “İmâm, o mektuplarında tavsiye ettiği gibi, çok mektuplarında musırrâne şunu tavsiye ediyor: “Tevhid-i kible et.” Yani, “Birini Üstâd tut, arkasından git. Başkasıyla meşgul olma.”¹¹ Bedüzzamân da Hakikî tevhid-i kibleyi Kur’ân-ı Hakîm olarak kabul eder ve “öyle ise, en âlâ mürşid ve en mukaddes üstâd da odur. Ona yapıştım.”¹² diye hakikî mürşid olarak Kur’ân-ı Hakîme yapışır, Kur’ân’ı rehber alır ve i’câz-ı Kur’ân’ı Kur’ân-ı Hakîm ile izhar eder.

Bedüzzamân Hazretleri daha sonraları, aslında o mektuplara¹³ kendisinin de muhatab olduğuna Mesnevî-i Nuriye’nin girişinde şöyle işaret eder: “Kırk elli sene evvel Eski Saîd, ziyâde ulûm-u aklîye ve felsefiyede hareket ettiği için, hakikat-ül hakaike karşı ehl-i tarîkat ve ehl-i hakikat gibi bir meslek aradı.

Ekser ehl-i tarîkat gibi yalnız kalben harekete kanâat edemedi. Çünkü akli, fikri hikmet-i felsefiye ile bir derece yaralı idi; tedâvi lâzımdı. Sonra hem kalben, hem aklen hakîkate giden bazı büyük ehl-i hakikatın arkasında gitmek istedi. Baktı, onların herbirinin ayrı cazibedâr bir hâssası var. Hangisinin arkasından gideceğine tahayyürde kaldı. İmâm-ı Rabbânî de ona gaybî bir tarzda “Tevhid-i kible et!” demiş; yani “Yalnız bir üstâdın arkasından git!” O çok yaralı Eski Saîd’in kalbine geldi ki: “Üstâd-ı hakikî Kur’ân’dır. Tevhid-i kible bu üstâdla olur.” diye, yalnız o üstâd-ı kudsinin irşâdıyla hem kalbi, hem ruhu gayet garib bir tarzda sülûke başladılar. Nefs-i emmâresi de şükûk ve şübehâtiyle onu mânevî ve ilmî mücahedeye mecbur etti. Gözü kapalı olarak değil; belki İmâm-ı Gazalî (ra), Mevlânâ Celâleddin (ra) ve İmâm-ı Rabbânî (ra) gibi kalb, ruh, akıl gözleri açık olarak, ehl-i istiğrakın akıl gözünü kapadığı yerlerde, o makâmlarda gözü açık olarak gezmiş. Cenâb-ı Hakk’a hadsiz şükür olsun ki, Kur’ân’ın dersiyile, irşâdıyla hakîkate bir yol bulmuş, girmiş. Hattâ “Her şeyde Allah’ın birliğini gösteren deliller vardır”¹⁴ hakikatına mazhar olduğunu, Yeni Saîd’in Risâle-i Nur’uyla göstermiş.”¹⁵

13 Şubat 2017, Pazartesi

Dipnotlar:

- 1- Şuâlar, 2013, s. 275.
- 2- Şuâlar, 2013, s. 275.
- 3- Mektubat, 2013, s. 41.
- 4- Mektubat, 2013, s. 40.
- 5- Mektubat, 2013, s. 40.

- 6- Son Şahitler 1. Cild, s. 380.
- 7- Son Şahitler 1. Cild s. 152.
- 8- Son Şahitler 1. Cild s. 225.
- 9- Mektubat-ı Rabbanî, s. 87'de 75. Mektub.
- 10- Mektubat, 2013, s. 594.
- 11- Mektubat, 2013, s. 594.
- 12- Mektubat, 2013, s. 595.
- 13- Mektubat-ı Rabbanî'de iki mektub (74 ve 75. Mektublar).
- 14- İbnü'l-Mu'tez isimli Arab şairine ait bir mısra.
- 15- Mesnevî-i Nuriye, 2013, s. 16,17.